

ייצג פון פריי

תולדות ו עיונים הערות

התחזקות התעוררות מכתבים

בעניני רביה"ק מברסלב זי"ע

מכתבי מוהרנ"ת - עלים לתרופה, עם מכתבים חדשים והוספות מכת"י
ביאורים וצינונים, הערות והארות

פרשת וארא
שנת תשע"ה

הדבר, כי מיד שהרפו ידם ממנו נסע להסתופף בצל מוהרנ"ת, והיה מקושר אליו מאד, ועיין מכתב קס"ט וקצ"ד]. וגם מר' לוי יעקב, ומבן אחותי ר' אייזיק נ"י [מתלמידי מוהרנ"ת וכן אחותו, ונתגדל בבית מוהרנ"ת]. וידעתי שאפילו המלמד מפנישער עריע לא ניתק מאהבתינו. וגם ר' נחום עדיין אחוז בחבלי עבותות אהבתינו. מי יתן שנוכה לחזור ולהתוודע יחד, לא למען כבוד ח"ו, כי אתם רואים הכבוד שיש לי מכם, ואיך מבזים ומקללים את עצמן בשביל זה, רק למען כבוד השם יתברך ותורתו הק', שנוכה לדבר מאמיתת התכלית הנצחי וכו'.

ועל השם יתברך ועל כח תפלת זקן דקדושה שנענתי [רביז"ל קרא עצמו זקן דקדושה] עיין חיי מוהר"ן ס"י קכ"ג וס"י רפ"ט]. שכל הקללות יתפכו לברכות, ויקוים [משלי כו, ב] קללת חנם לא תבא וכו', יקללו המה ואתה תברך, קמו ויבושו ועבדך ישמח [תהלים קט, כה] [המתנגדים קללו את אנ"ש בקללות נמרצות, ועוד זאת תפשו את אנ"ש והכריחו שגם הם צריכים לקלל את מוהרנ"ת ה"י, ובאם לאו היו רודפים ומצרים אותו מאד, כי זה עשו לסימן מי שקלל אותו בחיפזין, סימן הוא שכבר נתפתה להם ולא יסע עוד אל מוהרנ"ת, עיין לעיל מכתב קע"ה מן ספר ימי התלאות].

ברוך השם יתברך שיש לנו במה לשמוח, יש ויש, כי על כל דיבור ודיבור של תורתו הקדושה ראוי לכל מי שיש לו מוח אמתי בקדקדו לומר אלמלא לא אתינא לעלמא אלא למשמע דא די, מכל שכן שכמתחברים שני דיבורים יחד, מכל שכן כשמתרחב הדרוש להלן יותר, והולך ומתגבר, כמעין המתגבר וכנהר שאינו פוסק, מי שמע כזאת מי ראה כאלה, בפרט נפלאות נוראות הצירופי אותיות אשר לא נשמע כזאת, מי יפאר מי יהדר, וקצת אתם בעצמיכם מרגישים איזה נעימות, והמותר תאמינו לי אשר ה' האיר עיני להרגיש איזה חלק בנעימות העמקות שבתורתו הק', העולה עד אין סוף ויורד עד אין תכלית.

וגם אנכי רואה בעיני שכלי, ואני מאמין באמונה שלימה שעדיין לא התחלתי לידע בתורתו הקדושה כטיפה מן הים הגדול, ואי אפשר לדבר בזה כלל, כי הוא לכל חד כפום דמשער בלביה, אך מריבוי המניעות והרדיפות שמתגברים להעלים ח"ו האמת לגמרי, לא יכולתי להתאפק מלהזכיר לאהובי וריעי מעט דברי אלה, ודי בזה להחפצים בהאמת, החושבים על תכליתם הנצחי באמת, אליהם תטיף מלתי כמים קרים על נפש עיפה [ידוע אמרת מוהרנ"ת בעת שהלכו לדפוס את ספרי הקדוש ליקוטי הלכות אמר בזה"ל: מזה שאינו חושב על תכליתו מה יהיה בסופו, כשיהיה שוכב על הארץ, ורגליו אל הדלת וכו', מזה אני מדבר כלל, כי זה דומה לבהמה ממש, רק מי שחושב היטב מה יהיה בסופו, ולבו חושב מאד לעבודת ה', ובוודאי נעשה עמו מה שנעשו, כי ההתגברות גדול מאד כידוע, בשביל זה חברתי את ספרי, כי אותו יחזקו דברי ואותו יאמצו, כמובן כל זה למי שמעיין בספרים הקדושים האלה עכ"ל, וזה שרייק מוהרנ"ת כאן "ודי בזה להחפצים בהאמת החושבים על תכליתם הנצחי באמת, אליהם תטיף מלתי כמים קרים על נפש עיפה"]. חזקו ואמצו חזקו ואמצו, חזקו ויאמץ לבכם כל המיחלים לה' [תהלים לא, כה].

נתן מברסלב

ועתה בני חזק ואמץ אל תערוץ ואל תחת, כי ה' אלקינו ההולך עמנו להושיע אותנו, אל יעזובנו ואל יטשינו. והעיקר לכל תתבייש בעצמך מפניהם, ויהיה מצחך חזק לעומת מצחם, ולא תדבר עמהם מזה כלל, רק תשיאם לדבר אחר, רק מאליהם יבינו שאנו שוחקים מהם בעזרת השם יתברך [עיין סוף מכתב קע"ה ג"כ בדברים הנכתבים כאן]. יבושו הם ולא נבוש אנחנו, כי בענין הקיבוץ שלנו אין לנו מה להתבייש מפניהם כלל, וכמו שצווח אדמו"ר ז"ל בעצמו חיי מוהר"ן ס"י רט"ז, ואמר בזה"ל "וואס האבין מיר זיך צוא שעמין, בשבילנו נברא העולם", ואלו הדיבורים הקדושים והטהורים צריכים עתה לזכור מאד בכל יום, יתר מזה אין פנאי להאריך יותר.

ותכתוב לי היטב מענין ר' שמשון [הרבני הנגיד ר' שמשון הגדול מתלמידי מוהרנ"ת, דר בטולטשין ובטשעהרין, וכנראה שה"ל כמה ספרי ברסלב, וגם ספרי כתבי יד ממוהרנ"ת, והחולקים עמדו עליו וארבו על הספרים הקדושים, עד שהוכרח ליתן אותם לרשותם] מה ראה על ככה לעמוד תחילה בעזרת דקדושה נגדם, ואחר כך למסור להם כל הספרים, וגם הספר הנכתב מה שלא ביקשו מידו, ומדוע לא חס על עצמו שזה הספר מוכרח לו מאד לתכליתו הנצחי. אם אמנם בדיעבד בוודאי יתהפך הכל לטובה, אבל אף על פי כן הוא הסכיל עשו. ונפשי יודעת מאד כי עדיין נפשו קשורה בנפשינו. אך מזה יכולים לראות את כלל המעשה הרע הנעשה תחת השמש, ואיך אורבים על כל אחד כל ימיו, ואפילו כשמשפיל ומרחיק את אחד, הוא מתגבר ואורב עליו להפילו ולהרחיקו בכל פעם יותר.

מה נאמר, ברוך ה' אשר היה בעזרינו והצילנו מטעותים ושטותים כאלה, מה נשיב לה' כל תגמולוהי עלינו, אשר זכינו להיות בחלקו הק', אחותיו ולא ארפנו, וגם עד זקנה ושיבה אלקים אל תעזבני עד וכו' [תהלים עא, יח].

דברי אביך המצפה לישועה

נתן מברסלב

ושלום רב לכל אנ"ש באהבה רבה ורחימתין עיזא כמאז ומקדם, כי ברית אהבתינו לא תופר לעולם. מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה וכו', אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בוז יבוזו לו [שה"ש ה, ז].

ונא לכתוב לי מכל אחד ואחד, ומר' מרדכי [בר' יעקב מטולטשין מתלמידי מוהרנ"ת, עיין לעיל מכתב קע"ג] נ"י מה עלתה בו, ומר' יעקב חתן ר' משה חיים דיינא [הרה"ח ר' יעקב מטולטשין מתלמידי מוהרנ"ת, חתן הרה"ח משה חיים שהיה רב בעיר טולטשין, וכתב בימי התלאות שבימי המחלוקת מריבוי ההתנגדות והמניעות שעלו למעלה מראש נרחק ולא היה יכול לבוא בגלוי לקבל פני מוהרנ"ת ז"ל, אמנם מיד אחר ששקט קצת, חזק ודבק עצמו למוהרנ"ת בלב ונפש הפצה כמו שרואין בהמכתבים משנת תקצ"ו ולהלן, עיין מכתב רכ"ח ועוד. וגם בעצם המחלוקת שלא פ"ג למוהרנ"ת כמיש לקמן מכתב ק"פ]. ואחיו ר' הענין [מאנ"ש ומקורב למוהרנ"ת, ועיין לקמן מכתב קפ"ח "האגרת מר' הענין עם הב' וחובים", כנראה ששלחם לפ"ג למוהרנ"ת]. ומר' איצי ב"ר אברהם דוב [הרה"ח ר' יצחק בר' אברהם דוב מטולטשין מתלמידיו המובהקים של מוהרנ"ת, והרבה לנסוע אליו ולהסתופף בצלו, והמתנגדים חרפו אותו ורדפו אותו בכל כחם, ואף שהיה נראה להם שכלפי חוץ התרחק קצת ממוהרנ"ת, אמנם לא כן היה

טוב ה' לכל המכות ולכל המכאובים והמיחושים כידוע לכם (לקו"מ ח"א סי' י"ד)
 [ד"ל שם בליקו"מ ע"פ טוב ה' לכל (תהלים קמה), זה בחינת תפלה שמאמין בה, שהקב"ה טוב
 לכל, הן לרפואה, הן לפרנסה, הן לכל הרברים, כשמאמין כך בוודאי יהיה עיקר השתלדותו בתר קודשא
 בריך הוא, ולא ידרוך אחר תבולות רבות, כי מי שאין מאמין בהקב"ה צריך להתשלל אחר תבולות רבות,
 למשל כשצריך לרפואה צריך להשתדל אחר עשבים רבים, ולפעמים אלו העשבים אינם בנמצא במדינתו
 וכו', אבל הקב"ה טוב לכל המכות, והוא בנמצא תמיד עי"ש]. **כי אין לנו על מי להשען בשום
 דבר כי אם על אבינו שבשמים, בפרט בענין רפואות כבר מונח כלל בידונו**
 [עיין שיחות הר"ן סי' ג'] **שלא לעשות שום דבר, כי כל מה שעושים קרוב להזיק
 ולקלקל יותר, על כן צריכין לסמוך רק על השם יתברך רופא חנם, רופא
 אמת, ונאמן ורחמן, וכבר עזר אותנו הרבה בענין זה, ששלח לנו ולבנינו
 שיחי' כמה מיני רפואות לכמה מיני מיחושים, בלי שום עשיה ועסק כלל,
 כידוע לכם, ואם לא זכינו לקבל מרבינו הק' ז"ל כי אם זאת לבד דינו, כי
 הוא חיי נפשות, ואין להאריך בזה עתה.**

**והנה האובי בני חביבי, גם בכל המכתבים שכתבת לי בזה החורף לאומאן
 ולקרימענטשוק** [ששם ברח מוהר"ג אחרי שהתחיל המריבות והרדיפות בברסלב עיין לעיל
 אחר מכתב קס"ח] **מריבוי הצרות המרות שעברו עלינו בזה החורף, ככולם מצאתי
 תמיד הרחבות גדולות אשר החייתי את נפשי בהם.**

**וראוי לך לשמוח בזה בימי החג הקדוש הבאה עלינו, כי החיית את נפשי
 במכתבך הנעימים, וקיימת בהם מאד מצות כיבוד אב. השם יתברך
 ייטיב לך לעד ויאריך ימך ושנותיך** [ככתוב כבר את אביך אות אמך למען יאריך ימך
 (שמות כ, כב)]. **ותן חיים ארוכים לכל יוצאי חלצך, חיים של יראת שמים, שיזכו
 לילך בדרכי ה' באמת לנצח, ומכל שכן עתה החייתי בדבריך.**

**ואם אמנם עתה עדיין צרותינו וביונינו גדול וקשה מאד מאד. אך בכל עת
 אנו רואים ישועתו ונפלאותיו יתברך שלא עזב אותנו לגמרי, ואני
 ידעתי כל זה מכבר ועתה אני רואה זאת בכל יום, וכבר הבטחתיך** [לעיל מכתב
 ק"ע] **וכבר כתבתי לכם לקיים חבי כמעט רגע עד יעבור זעם, ונכון לבכם בטוח יהיה שעבור איהו זמן
 תוכלו להתפלל באיזה בית המרש שתרצו ע"כ. ועיין לעיל מכתב קס"ה – קס"ז ובמה שכתבנו שם
 שהמתנגדים גרשו את ר' יצחק מלהתפלל בבית המדרש הקלויז, וביוזא את ר' יצחק כמ"ש מוהר"ג בכתב קס"ז
 'והחליפו סכנת מיתה על עונש הביון הזה שמכפר כמיתה ממש וכו''] **שבקרוב תוכל להתפלל
 בכל מקום שתרצה, ועתה תהלה לאל התחיל צמיחת קרן ישועה שהסכימו
 בפירוש להניחך לכנוס בבית המדרש.****

**אם אמנם קשה ומר לשמוע כל זה, שנצטרך על זה הסכמה מהם, אחרי שכל
 הרשעים והעבריינים אינם מונעים להתפלל עמהם וכו', אף על פי כן
 אדרבה הן הן גבורותינו ונוראותיו יתברך אחרי אשר שכבר ההתגרות
 והקיסרוג על נקודת האמת כל כך, עד אשר רוצים בכל יום לגרשינו ח"ו,
 וכן לגרש כל אחד ואחד ח"ו, עתה מה רבו מעשיך ה', מי ימלא גבורותינו
 ונפלאותיו וישועתו, אשר תהלה לאל כבר שבתתי ג' שבתים פה, והלכתי
 בכל יום למקוה תהלה לאל, ולא פגע בי אדם** [מריב ההתנגדות על מוהר"ג לא היה
 מהלך יחיד ברחוב, ובכלל נגע עצמו ללכת על הרחוב כיון שהמתנגדים ארבו עליו לזרוק עליו אבנים,
 ולכן בעת שהלך למקוה ולא אירע לו דבר הזכיר זאת לבנו שנכנס ויצא בשלום, כן היה בברסלב, וכן היה
 באומאן וכן בולאטעפאליע וכן בהרבה מקומות. ועיין לעיל מכתב קע"ב וזכר הייתי אתמול על ציון
 הקדוש, וגם במקוה, וברוך השם לא הרגו אותי וגם לא הגיע לי שום אבן ח"ו, וגם בולאטעפאליע הייתי,
 והתפללתי שם שחרית, והייתי במקוה ויצאתי משם בשלום, ובמכתב קע"ה "כשאני הולך למקוה אורבים
 עלי, ותהלה לאל נצלת עד הגה מהם". ועיין מה שכתבנו בהערות למכתב קע"ו מה שעשה המסור שניאר
 למוהר"ג בעת שהיה במקוה עי"ש. וע"ע בספר נתיב צדיק להר"ר נתן חתן ר' לייבעל מגדולי תלמידי
 מוהר"ג (מכתב ק"ג) בוה"ל: הכלל אחי גאט וועט איך אויס פירן און איר וועט אלדינג איבער קומען,
 זייט נישט קיין מיוחסים, כי כבר ביוזא את רביז'ל בפניו בולאטעפאליע במרחק, וגם תלמידו הק', ואני
 שמעתי בעצמי איך שהיו מבזים אותו בפניו, והוא סבל הכל ועשה את שלו, ועתה אנו רואין מה שזכו על
 ידי זה, וגם אתם תסבלו ובוודאי יהיה הכל לטובה עכ"ל.

ומסופר שפעם אחת כשטבל מוהר"ג ז"ל במקוה בברסלב, עמד שם המתנגד שמו פנחס, ורצה לשפוך על
 מוהר"ג דלי של מים רותחים, אולם ר' נחמן מטולטשין המשמש שלוח גס שם את מוהר"ג, אחו בו וכפף
 את ידו עד שנשפכו המים שברדלי, וסכל בזה את ממתו, וכשהבחין מוהר"ג אחר כך מה שנעשה, נענה

סימן קע"ט

אור ליום ג' צו תקצ"ה

שלום לבני חביבי מו"ה יצחק נ"י

**מכתבו קבלתי היום, ובוודאי היה לי צער גדול מריבוי ההרפתקאות אשר
 עוברים עליו. אך תהלה לאל כבר הקדמתי לדבר עמכם הרבה מעיני
 (איוב ה, ט) אדם לעמל יולד קצר ימים ושבע רוגז, ואיך כל העולם מלא יסורים
 והרפתקאות מהרפתקאות שונות, ואין לשום אדם במה לנחם את עצמו, כי
 אם במעט הטוב שזוכה לחטוף במעט הימים הרעים האלה, כי רק לזה נברא
 לסבול עמל בשביל התורה והעבודה, ואם אינו זוכה, סובל עמל בשביל
 גיהנם ח"ו** [עיין סנהדרין דצ"ט ע"ב אמר רבי אלעזר כל אדם לעמל נברא, שנאמר (איוב ה) כי אדם
 לעמל יולד, איני יודע אם לעמל פה נברא אם לעמל מלאכה נברא, כשהוא אומר כי אכף עליו פיהו, הוי
 אומר לעמל פה נברא. ועדיין איני יודע אם לעמל תורה אם לעמל שיחה, כשהוא אומר (יהושע א) לא
 ימוש ספר התורה הזה מפ"ך, הוי אומר לעמל תורה נברא. והיינו דאמר רבא כולוה גופי דרופתקי ניהו
 [דרופתקי: טרחנין, כלומר, כל הגופין לעמל נבראו – רש"י]. טובי לדוכי דהוי דרופתקי דארייתא [טוביה
 לדוכי. אשריו למי שזכה והיה עמלו וטרחו בתורה, לשון אחר דרפתקי. כיס ארוך שמשימין בו מעות, כל
 הגופין נרתקין הם לקבל ולהכניס דברים, אשריו למי שזכה ונעשה נרתק לתורה – רש"י]. **שעל זה
 הזהיר התנא (יומא עב) במטותא מינייכו לא תירתו תרתי גיהנם.**

**מה אומר לך בני חביבי מחמד נפשי, כבר הרבתי לדבר בזה הרבה, וגם
 בשעה זאת דברתי מזה עם ר' לייבילי חתן רבי ראובן** [מגדולי תלמידי
 מוהר"ג]. **אך עדיין צריכין לדבר מזה ולזכור זאת בכל יום. כי אם אמנם כל מי
 שיש לו מוח בקדקדו יודע מזה, ובפרט החכמים, אפילו חכמי אומות העולם
 מדברים מזה הרבה מאד, שהעולם מלא יגונות ומכאובות, וכל ימיו כעס
 ומכאובות, אך מחמת שאין להם נחמה אמתית במה לנחם עצמן, על כן אחרי
 שדוברים מזה שבים לאוולתם, ורודפים רק אחר הממון והבלי עולם הזה** [עיין
 שיחות הר"ן סי' ש"ח שהאריך בזה מאד שהעולם הזה מלא דאגות ויגונות וצער ויסורים תמיד וכו'. וכתב
 שם ואפילו חכמי המחברים של אומות העולם מודים לכל זה, שהעולם הזה מלא יסורים תמיד, וכמבואר
 בספריהם הרבה מזה, ואמרו שאין טוב בעולם הזה כי אם הסבל, דהיינו שצריכין בעולם הזה לקבל על
 עצמו לסבול כל מה שעובר עליו וכו', אבל כל דבריהם אינם מועילים בלא התורה הקדושה שזכינו אנתנו
 בני ישראל, כי אין אדם זוכה לזה שיקבל על עצמו הסבל בעולם הזה, ושלא יטרידוהו צרותך העולם הזה
 כי אם על ידי התורה הקדושה, עי"ש באריכות].

**אבל ברוך אלקינו שבראנו לכבודו וכו', ונתן לנו תורת אמת וכו' (נוסח התפלה
 בסדר ובא לציון) בזה יש לנחם ולשמח עצמינו. ואם אין אנו זוכים לקיים
 את התורה כראוי, כבר הקדים השם יתברך רפואה למכותינו שזכינו לידע
 מאמתת קדושת מעלת אדמו"ר זצ"ל, אשר הוא מחיה ומשמח עצמינו בכל
 המדרגות ובכל העינים שבעולם, כידוע לך בני, ועליו נאמר אלמלא מלחא
 וכו' (ליקו"מ ח"א סי' כ"ג) זה ינחמינו ממעשינו וכו' (בראשית ה, כט. עיין ליקו"מ ח"ב סי' ב).
 ומגודל נחיצת מוסר כתב זה, אי אפשר להאריך כרצוני, ודי בזה.**

**ומאל"ף תזכור כל השייך לזה, ויהיה בעיניך כחדשים, ותתן הודאה על העבר
 שהציל נפשך ונפש ביתך, ובוודאי הכל לטובה גדולה, ומעתה
 ישמרכם ה' מכל רע ישמור את נפשכם.**

דברי אביך

נתן מברסלב

סימן ק"פ

ברוך השם, יום א' שמיני תקצ"ה ברסלב

רב שלום לאהובי בני חביבי הרבני וכו', מוה"ר יצחק שיחי'

**מכתבו קבלתי עתה עם כלי יין גפן, וב' זהובים מידידי הר' יעקב נ"י
 [מטולטשין, מתלמידי מוהר"ג]. השם יתברך ישלח רפואה שלימה לבתו, וכן
 ישלח רפואה שלימה לבתך תחי' [עיין עוד לקמן מכתב קפ"ז – קפ"ט שכתב של ר' יצחק היתה
 חולה, ואפשר שהחולאת נמשכה עד אחר שבועות].**

כן יזכינו השם יתברך ככאן ואצליכם ובכל מקומות של אנ"ש, שנוכה כולנו לשמוה בשמחה גדולה בחג הפסח הקדוש הזה הבא עלינו לטובה, ונודה על העבר בשמחה הרבה, אשר ברחמינו עד הנה עזרינו להתקיים בין חיות רעות כאלה [עיי' ליקר' ח"ב סי' ד' שיש חיות רעות חכמי הטבע שהם מתגברים ויניקתם ממארכי ימים שבויר כשאין בהם שלימות עיי"ש]. כן יוסף חסדו ונפלאותיו שנוכה להתקיים לנצח, ולילך בדרכי השם יתברך באמת, כאשר הורה אותנו אדומ"ר ז"ל, וגם עד זקנה ושיבה אל יעזבינו עד נגיד זרועך לדור וכו' (תהלים עא, יח).

דברי אביך המעטיר בעדך

נתן מברסלב

מה שנשכח ממני לכתוב בסוף האגרת.

באומאן הקלויו עומדת על תלה ולא הוסיפו בה שום פרצה ח"ו, כי נפל פחד עליהם [עיי' מכתב קצ"ו "בענין הקלויו שלנו, אם כבר נעשה איזה משפט באיזה איש מהם, או אם על כל פנים הפחידו אותם, ואם על כל פנים לא הוסיפו לפרוץ עוד איזה פרצה בהקלויו הקדוש שלנו, וקיבל מוהר"ג הודעה שמאו לא הוסיפו בה פריצה ושלווה העסק לקיבו].

אך אף על פי כן עדיין לא נעשה בהם משפט, ורכי אברהם [וויינבערג, מנגיד העיר שעמד לצד מוהר"ג] ור' נפתלי נ"י [הרה"צ ר' נפתלי מתלמידי רבינו יודיר הנאמן של מוהר"ג] כפי הנשמע ממכתבם כבר שלחו העסק לקיבו, ר' אברהם וויינבערג הנ"ל שלח לי בערב שבת ג' רובל—כסף והוא אוהב גדול לנו, גם הנגיד ר' משה פישל, [הרבה נגידים בעיר אומאן היתה ידם עם מוהר"ג ועם חסידי ברסלב ולא נתנו את המתנגדים דשם להרע לחסידי ברסלב כמ"ש לעיל מכתב ק"ע, וקצ"ו. וכספר באש ובמים פרק ל"ו בהג"ה ד' כתב שהכוונה כאן להמשיך משה לאנדה. אמנם לא מצאתי שום סמך במקום אחר שהוא כדבריו, גם לא מוזכר בשום מקום שהיה שם נוסף "פישל". ועיי' לקמן מכתב קפ"ג שמוהר"ג מכנהו הנגיד ר' משה לאנדה" ותו לא. לכן צ"ע לדעתי מש"כ] שלח לביהמ"ד דשם לבל יוסיפו לעוות מכל שכן שלא יזיקו להקלויו ח"ו כי לא יהיה אחריתם טוב מזה, וגם קראו הדיפיטאט היינו זה הממונה להעמיד החיל אצל בעלי בתים להאכילם וכיוצא, וגער עליו להוציא הסאלדאט שהעמיד אצל ר' אברהם יצחק מאנ"ש להכעיס [הרה"צ ר' אברהם יצחק היה מאנ"ש מתלמידי מוהר"ג, וכנראה שהוא נזכר בר"ת "ורא"י" במכתב רמ"ב]. ורצו להוסיף עוד יותר [לשלוח עוד אנשי צבא בביתו], והיה לנו צער גדול מזה כי הוא אביון גדול, וגער בהם הנגיד הנ"ל עד שהוכרחו בעל כרחך לסלק הסאלדאט מביתו, ברוך השם אשר עזרנו עד כה.

בעיר טירהאויצע בוער עתה המחלוקת מאד מאד, והרב ר' איציק חתן המגיד זצ"ל [הר"ר יצחק חתן הרה"ק המגיד מטירהאויצע זצ"ל, מתלמידי רבינו יודיר, ורואין מזה שלא רק את מוהר"ג ואת אנשי שלומי רדפו המתנגדים רק על הכלל כולו יצאו על כל מי ששם ברסלב יכונה אף על תלמידי רבינו יודיר, וכמ"ש גם לעיל מכתב קצ"ו אודות ר' מתתיהו לייב נ"י מבאהפאליע [מתלמידי רבינו יודיר] שגם הוא בורח מביתו מהמת המחלוקת, וישוב פה זה כמו ב' שבועות, ואינו יודע מתי ישוב לביתו ע"כ, וכן לעיל במכתב זה בהמשך דבריו "לגרש את כל אחד ואחד ח"ו"] **ברח מביתו, ולאחד מאנשי הכו מכת מות, ונסע לשם דאקטאר לעשות סלעדסטוואו** [חקירה], ובחסדי ה' יהיה להם מפלה גדולה על ידי זה [והוכרח ג"כ לקמן מכתב קפ"ב "בוודאי שמעתם מה שנעשה בטירהאויצע". ונראה שעל זה רמזו בימי התלאות "אין לבאר כלל הגבורות והנוראות שהפליא השי"ת עם מוהר"ג ועם אנשיו שיתקיימו על כל פנים בין הזאבים הלאה, רק בטירהאויצע נזיק איש אחד מאנשי מוהר"ג, כי מרוב ההכאות והענינים שענו אותו, נחלה מתחת ידם בחולי נופל רח"ל" ע"כ.] אך לעת עתה אנו צריכים רחמים רבים ולה' הישועה.

כל זה אני כותב אחר בדיקת חמץ, השם יתברך יבער הרע מקרבינו ויבער כל השונאים והמתנגדים אל נקודת האמת.

ושלום לכל אנ"ש באהבה רבה, ובפרט לידידי המופלג מוה"ר יעקב נ"י [מטולטשין, מתלמידי מוהר"ג].

קבלתי ה' והזבים וכבר ברכתי אתכם [בריש המכתב הזה] שתזכו לרפואה שלימה, ונפלאתי עליך ידידי על שנתעצלת להראות תמונת ירך אלי במכתב. האמת שאינך יודע מהיכן להתחיל, אף על פי כן לפטור בלא כלום אי אפשר, בה' בטחתי כי ברית אהבתינו לא תופר לעולמי עד ולנצח נצחים, מים רבים לא יוכלו לכבות וכו' [שה"ש ת. ח.]. [ועד"ז הוא לעיל מכתב קע"ט "כי ברית

ואמר: "ער וועט שוין האבן אלטע מוידען" הוא כבר יהיו לו בתולדותיו זקנות, וכן היה שכל בנותיו לא התחתנו, וספר הרה"ר' לוי יצחק בענדר ז"ל שיעור הכיר אחת מבנותיו שהיתה כבר בת שמונים ומעלה, והיו מכנים אותה ואת אחיותיה בנותיו של פציא (כי שם אביהם היה פנחס) (ש"ש ח"ב אות תשנ"ד).

עוד מסופר שנהוג היה מוהר"ג ז"ל ללכת בכל לילה לפני העריכות ה"חצות" לטבול עצמו במקוה, והאיש שהיה ממונה על המקוה היה שמו יוסף הבלן [ו"סל בעדער] וגר סמוך ונראה להמקוה, ואף שהיה איש פשוט עכ"ז הבין מרחוק שמוהר"ג ז"ל כל כוונתו לשם לעבוד השי"ת, לכן אף שהיה אז המקוה קרה מאד כי לא הוחמו אז המקוה בשעות הלילה, נהג עצמו להכין מדין מעט מים חמים כדי שמוהר"ג ישרה בו את רגליו מיד בצאתו ממקוה הקרה, כי כידוע סבל מוהר"ג הרבה מחולי מעיים ובפרט בשנותיו האחרונות כמו שכתב בעלים לתרופה (בסי' ר"ו ובכ"מ), ומה המחלה נסתלק לחיי עולם, והיה לו סכנה לטבול עצמו במים קרים ובפרט בימי החורף הגדולים השורר במדינת אוקריינא.

והנה בעת המחלוקת הגדול בשנות תקצ"ה נתוודע הדבר למתנגדי מוהר"ג, ובאו ואיימו להבלן שאם ימשיך להחם מים חמים למוהר"ג יפטרם אותו ממשרתו כי זה איסור גדול ובוה מחזק די חסידי ברסלב וכו', אמנם הבלן לא שת לב כלל לדבריהם ובתום לבו המשיך הלאה להחם מים בכל לילה ולהציגו למוהר"ג ז"ל אחר שטבל עצמו. ואכן המתנגדים קיימו דבריהם ופטרם ממשרתו ונשאר חסר לחם בלי משען ומשענה.

וזגותו של הבלן באתה בבכיה רבה למוהר"ג ז"ל וצעקה רבי רבי! הלא הכל היה עבור שרצינו לעשות נחת רוח לכם, ומה נעשה עתה שסלקו אותנו, ואין לנו מוזן וכסות לילדינו ואיך נוכל לגדלם לתורה וכו', ענה לה מוהר"ג הלא תדע שאני בעצמי הוא עני גדול ונרדף מכל צד, ובמצב הזה אי אפשר לי לעזר לכם, אמנם בנוגע ילדיכם אם תשלחם אותם בביתי והיו סמוכים לשלחני או אדאג להם כמו שאני מוכרח לדאוג לשאר בני ויוצאי חצ"י, והנני מבטיחם שאגדלם לתורה ועבודת השי"ת.

וכך עשו ששלחו לבית מוהר"ג את שני ילדיהם ה"ה ר' ויינויל ור' משה ברסלבער, שנתגדלו בבית מוהר"ג לשם ולתפארת לאילנה ברבא, ונודע בין חסידי ברסלב מעלת קרובתם וגאונותם (ש"ש ח"ה סי' צ"ד).

וגם אתה מניחין אותך להתפלל בבית המדרש, ולה' הישועה והתקוה שיתהפך הכל לטובה, ויהיו הם תפלים ובטלים אליך ואלי, יבושו המה ולא נבוש אנחנו כי אמת ה' לעולם.

ומגודל הנחיצה והטירדה אי אפשר להאריך, כי היום פנה, וצריכין לחשוב על תפלת מנחה ומערב, ובפרט על מצות ביעור חמץ, כן יבער השם יתברך היצר הרע והשאור שבעיסה מקרבינו, וכן יבער ויכלה וישרוף ויעקר כל שונאינו ורודפינו חנם, או שנוכה לבער החמץ מקרבם וישובו כולם אל האמת, ובוה הפצתי יותר, כאשר השם יתברך יודע את לבבי [עיי' לעיל בהערות למכתב קצ"ו שמוהר"ג הזוהר את בני ביתו שלא ידברו שום רע על החולקים ועל המתנגדים, ואדרבה לימד עליהם זכות שסו"ס ישו בו אל האמת להכיר גדולת השי"ת וגדולת הצדיק האמת. והנה כפי המסופר בטובות זכרונות ובימי התלאות המובא לעיל (מכתב קצ"ו) הרעצנים עדיין היו בביתו, והיסורים והעגמת נפש של מוהר"ג היתה למעלה מראש, כי לא ידע מבוה איך להתפטר מהם, והם אכלו חמץ בביתו, אעפ"כ התכוון עצמו מוהר"ג ז"ל על תפלת מנחה ומערב ולבער החמץ כדון המבואר בשר"ע, עד שלבסוף עזרו השי"ת וד"ק, וסיום המכתב כ' אחר בדיקת חמץ כמ"ש לקמן, אעפ"כ לא רמו מוהר"ג שרעצנים הניחו אותו לבדוק חמץ בכל הבית, עיי' לעיל מכתב קצ"ו ובהערות דשם, ואפשר שלא רצו מוהר"ג להזכיר מזה בתוך מכתב כיון שפחד אפשר שיפתחו המתנגדים את מכתביו וימצאו מקום למסור אותו שמדבר נגד הממשלה. ועמוד וראה עד היכן הגיע התחזקותו של מוהר"ג שלא פחד מפני כל כמו שרואין בהמשך המכתב].

והנה פה אין חדשות רק בכל יום חושבים מחשבות רעות על עצמם, ועל שבת העבר בא חיים פאיאק ימ"ש [עיי' כוכבי אור אנשי מוהר"ג סי' מג מעשה באריכות מן אברהם פייטס, ובנו היה חיים פייטס שהיה בן פגום רח"ל, וכ' שם שבעת המחלוקת רצה לחלוק

על מוהר"ג ואל' הרה"ר ר' חיים שרה"ס מתלמידי רבינו יודיר שתוק הלא רבינו יודיר גילה לי כמה שנים תחיה עיי"ש. ובספר באש ובמים פל"ו כ' שחיים הנזכר במכתב כאן הוא חיים הכותב בכוכבי אור, אמנם עדיין אינו ברור לי, כיון ששם משמע שלמעשה לא חלק על מוהר"ג כדכתב בלשונו "יצא לחלוק", ועיי' לעיל מכתב שרומו מוהר"ג "משה ופ"י"]. **וצעק היום בקול גדול על עצמו לעקור ולגרש את עצמו מן העולם, וה' יפיר עצתו ויקלקל מחשבתו ויהפוך הכל לטובה מהרה.**

וזאת תדע שבנפלאותיו יתברך העצומים זכיתי אתמול בסעודה שחרית בשבת הנ"ל לרקד בשמחה, וזה נחשב לי לצמיחת קרן ישועה גדולה,

שרבים שונאי חנם קמים עליו להרגו, וזורקים בו אבנים, ובכל עת הוא בסכנה, ומהפוליציאי אין מוחה. ובכן שואל ומבקש ממנו שישלח אזהרה להפוליציאי על שמירת נפשו, ומבקש שישלח ישר להדומע, ודומע תמסור להפליציאי (בכדי שהפליציאי לא תוכל לעשות עצמה כלא ידעו גם מאזהרה זו) וכן היה.

ובקרב הימים הגיע לברסלב משר הפלך אזהרה נוראה להפליציאי, להזהר בשמירת נפש מוהרנ"ת ז"ל "שטערינהארץ", ובאם שיגיע לו קובלנא כזו, אז נכון הוא להסיר כל פיקודי הפליציאי ממשמרתם, ובאם יש איזו חטא לשטערינהארץ שחטא נגד הקמים עליו, לזה צריכין קודם חקירה ודרישה ואחר שימצאו בו אשמה אז צריכין לדון ולענוש אותו על פי החוק, וזה נשלח ישר להדומע, והדומע מסרה תיכף להפליציאי. מובן שהפליציאי כי הגיע להם אזהרה כזו משר הפלך חיש פרסמו זאת לכל המתנגדים, ומוהרנ"ת יצא בעזהש"ת מסכנת נפשות, וישב בברסלב בהשקט ובבטחה (ימי התלאות)

וכפי הנראה שהכתב בקשה של מוהרנ"ת השקיט קצת את המתנגדים, שלא ילחמו עם מוהרנ"ת בריש גלי, בראותם שיש קצת יושר בין בית המשפט של העכו"ם, ואין הם מוכנים לדון את מוהרנ"ת תיכף למיתה שלא ביושר. לכן מנעו עצמם לתבוע עוה"פ מן הממשלה לדונו במשפט קשה, וכפי הנראה שמפני זה בעת שחזר מוהרנ"ת לברסלב אחר פרשת פרה, היה קצת שקט בהעיר, והיה נראה כלפי חוץ, שהמתנגדים נסוגו אחור. אך כל זאת היה רק כלפי חוץ, אמנם ביני לבנים היה המתנגדים חורקים שינם וחשבו הרבה מה לעשות להרע למוהרנ"ת כמ"ש במכתב קע"ח "עדיין הם חורקים שינם עלינו ועלי ביותר, ורוצים למצוא ח"ו איזה עלילה עלי ח"ו".

הסכימו לרצוח נפשות ממש רח"ל

אמנם באמת כל אשר היה ביכולת ר' שמואל וויינבערג ועוד להשתדל לפייס את שרי העיר, היה כי המתנגדים נתיישבו בדעתם לבלי להשתדל עוד בעצת המסירה, כי בראותם שהממשלה אינו מסכמת למה שהם רוצים, לכן הסכימה עצה אחרת, שהם בעצמם בפשיטות יהרגו את מוהרנ"ת רח"ל בלי עזרה מהממשלה, ויבז בעיניהם לשלוח יד במוהרנ"ת בעצמו, רק את כל הנקרא בשם "ברסלבער", מצוה גם כן להרגו ולשפוך את דמו בחנם על לא דבר.

מחמת רוב דבתם של ההולכי רכיל והפושעים האלה נסכם אצל ראשי המתנגדים להוציא את הפקודה הזאת על העיריות מברסלב עד אומאן וטיראוויצא, ויקראו סופרים, ויכתב ככה לראשי החסידים הנמצאים בכל העיריות אלה, על אודות חסידי ברסלב בזה"ל: להודפם לרדפם להומם וכו'.

כוונת ההערות והציגונים בכדי להבין את המכתב הק', וברצונינו בעו"ה להדפיס כל המכתבים עם ההערות כדי לזכות את הרבים, לכן נשמח לקבל באימיל מן הקוראים היקרים "הארות" בין על דברי מוהרנ"ת ובין על דברינו כדי שיצא מתחת ידינו דבר נאה ומתוקן, ויאשר כוונתם למפרע

למכתבים למערכת, וכן לכתוב מאמרים להופיע בהעט סופר, אן להערות, וכן

מי שברצונו שיגיע לו העט סופר על יד האימיל, יפנה:

CONGHVPRINTING@GMAIL.COM

אן להפעקס: **845.781.6701**

להודיע על מול טוב לאנ"ש, יש לשלוח הודעה (עד יום ג' בשעה: 9:00 בבוקר):

אהבתנו לא תופר לעולם, מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה וכו', אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בזה יבנו לו (שה"ש ח, ז) ע"כ.

חוק בני וחוק ותיישב עצמך היטב היטב, ותחשוב דרכיך, והסתכל ושים לבך היטב מה נעשה בעולם את כל המעשה הרע הנעשה תחת השמש, בפרט בדורות הללו בעקבות משיחא אשר חרפו אויביך ה' וכו', ואם אין בידך לתקן את העולם, אך את עצמך בוודאי תוכל להציל, כי הבחירה חפשיית, ואין שום מניעה בעולם שלא נוכל לשברה (ליקוים ח"א סי' ס"ו), אל תתן שינה לעיניך וכו' הנצל כצבי מיד (משלי ה, ה) ותחשוב על דרכיך היטב, איך אתה יכול להציל נפשך משטיפת המים הזדונים של זה העולם, אם על ידי קריעת התפלות (ספריק ליקוטי תפלות) והספרים הקדושים שלנו (ספרי ברסלב ח"ו), אם על ידי קריאתם [עיין לעיל מכתב קס"ד].

זכור ויישב עצמך היטב החילוק וההפרש שבין ב' דרכים אלו, אפילו אם היה אלו שני האנשים שווים הקורע והקורא, מכל שכן וכל שכן שאנו יודעים מעט החילוק שביניהם, ויותר מזה ראוי לנו להאמין, כי אין מי שיקרע דף אחד מהם כי אם כשיעבור עבירה גדולה תחילה רח"ל, ואין מי שיקרא ויאמר איזה תפלה [בליקוטי תפלות] או לעיין בספר [ספרי ברסלב], שלא יהיה לו איזה הרעור תשובה נפלא מאוד, כידוע לכם קצת מזה, והיותר תדעו אחר כך, אם תזכה עוד להתוודע עמנו ולאחוז בחבלי עבותות אהבתנו בזה ובבא לנצח.

נתן הנ"ל

פסח שנת תקצ"ה

כבר הבאנו לעיל מכתב קע"ו שבהיות מוהרנ"ת ז"ל באומאן כתב בקשה פרעשניע להגאבירנאטער מקאמיניץ (כי ברסלב היא פלך קאמיניץ), על אשר נופלים עליו בהכאות וזוריקות אבנים, וברוב צדקתו לא הזכיר בהפראשעניע מהיכן נצמח כל זה, כדי שלא תזיק הפראשעניע לראשי המתנגדים, כי לא רצה מוהרנ"ת למסרם בפני השרים בשום אופן. ובפראשעניע ביקש את הגאבירנאטאר שלא ישיב תשובתו על הפראשעניע הזאת על ידי הפאליצע, יען כפי הנראה שיד הפאליצע מקבל שוחד מהרודפים, רק ישיב תשובתו על ידי הפאליעטאווע סאר (שהיה אז כמו הגארדידסקדוי אפראווע שבזמננו), אך נתעכב תשובת הגאבירנאטיר עד קודם שבועות [עיין מכתב קע"ו]. ואז בימים ההם קודם פסח נכספו מאד המתנגדים שיבטיחו להם להם שרי העיר אשר בליל ראשון של פסח, בעת שיושבים על הסדר יתפסו את מוהרנ"ת בשלשלאות, ויוליכוהו לבית הסוהר, ובחמלת ה' ניצל מוהרנ"ת זצ"ל גם מזה (ימי התלאות).

"א"ה מכתבי רמ"א) כשגברה המחלוקת על מוהרנ"ת ז"ל ואנ"ש, ופשוט הותרו דמו להריגה, וכפשע היה בין מוהרנ"ת ז"ל ובין המות ח"ו, ובכן בכדי להציל את נפשו כתב קובלנא לשר הפלך בתוכן זה:

שיעורים אויף אידיש אין ספר ליקוטי מוהר"ן!

לימוד ספרי"ק ליקוטי מוהר"ן בכל יום

מען קען הערן אויף "אוצרות ברסלב" יעדן טאג א

עמוד בספרי"ק ליקוטי מוהר"ן

718-855-2121

געלערנט "אויף אידיש" מיט א קלאהרין הסבר, לויט די

מפורשים און לויט ווי עס איז מבואר אין ליקוטי הלכות

חזקו ואמנצו אחוי ללמוד ספריו "בכל יום", ולעיין ולחפש בהם למצוא בהם בכל פעם עצות להציל נפשכם (ע"ל מכתב ש"א)